

Täysistunto

Torstai 27.9.2018 klo 16.00—18.29

4. Hallituksen kirjelmä eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteesta, joka sisältää ehdotuksen laiksi vaalilain muuttamisesta

Muu asia M 3/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

17.00 **Mats Löfström r:** Ärade talman! Det hör inte till vardagen att riksdagen diskuterar ett lagstiftningsinitiativ från Ålands lagting. Senast det hände var år 2006 då lagtinget lämnade ett initiativ. Det initiativet handlade också om Europaparlamentsplatsen. Det här visar på frågans dignitet.

Sedan Finland och Åland blev medlem av Europeiska unionen år 1995 har frågan om en Europaparlamentsplats för Åland blivit en sten i skon på Åland då Åland inte har kompensrats direkt för den lagstiftningsbehörighet man gett bort till Bryssel.

Finland har i praktiken två parlament, riksdagen och Ålands lagting. Åland har ändå inte kompensrats på samma sätt som övriga landet med en egen direkt representation i Europaparlamentet. Det här initiativet kommer, om det godkänns, att ändra vallagen så att en av Finlands Europaparlamentariker i valet nästa vår skulle väljas från landskapet Åland genom att Åland skulle utgöra en egen valkrets. Det skulle kompensera Åland för den lagstiftningsbehörighet som Ålands lagting gav ifrån sig i och med EU-medlemskapet.

Sedan Europeiska rådets möte i juni har det varit klart att Finland får en extra parlamentsplats genom brexit. Europeiska rådets beslut att tilldela Finland en extra plats i nästa Europaparlamentsval ger oss en unik chans att tilldela Åland en parlamentsplats på ett sätt så att övriga antal mandat för de finländska rikspartierna hålls oförändrat på samma nivå som vid senaste EU-val.

Landskapet Åland har sedan Finlands inträde i EU konsekvent konstaterat behovet av en egen Europaparlamentsplats på grund av att landskapet inte kan kompenseras med samma inflytande i EU:s ministerråd. Lagmotioner i detta ärende har gjorts år 1994, 2007 och 2018 i tillägg till det förra initiativet av lagtinget år 2006.

Landskapet Ålands särställning grundar sig på internationell rätt och är helt unik i Europa. Det finns också jämförbara exempel på andra autonoma regioner i Europa i samma storleksordning som Åland som har eller har haft egen plats i Europaparlamentet. Grönland utgjorde en egen valkrets i Danmarks EU-val tills Grönland lämnade EU 1985. Den autonoma tysktalande regionen i Belgien med 70 000 invånare, som har ungefär samma procentuella befolkningsstorlek som Åland, har också en egen parlamentsplats. Grönland

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

och den autonoma tyska regionen i Belgien visar att Ålands befolkningsmässiga storlek inte är något hinder för att Åland skulle få direkt representation i Europaparlamentet. I motsats till Danmark och Belgien har Finland ändå inte beslutit att ge ett av landets mandat i Europaparlamentet till Åland. Det kan vi ändra på genom detta initiativ, och genom detta initiativ kan vi se till att Åland får en plats som är konstitutionellt berättigad.

Ärade talman! Redan i regeringens proposition kring Finlands EU-anslutning poängterades Ålands särställning. För att kompensera att Åland även överlät lagstiftningsbehörighet till unionen beslöt man att förhandla om att Finland skulle få en ytterligare plats i Europaparlamentet som skulle tilldelas Åland. Genom detta beslut konstaterade dåvarande regering i praktiken att en åländsk representant i Europaparlamentet är konstitutionellt berättigad.

Frågan om en Åländsk parlamentsplats väcktes även år 2009 i samband med Lissabonfördraget. Regeringen försökte då förhandla fram en extra Europaparlamentsplats som skulle öronmärkas till Åland. Regeringen Vanhanen fattade också ett viktigt principbeslut i frågan som säger: ”Regeringen medverkar till att utveckla landskapets inflytande på arbetet i Europaparlamentet och fortsätter att i kommande förhandlingar på gemenskapsnivå om fördelning av parlamentsplatser hävda Ålands internationella särställning och självstyrande status.” Grundlagsutskottet har vid tidigare tillfällen fäst vikt vid detta principbeslut och har även ansett att det är viktigt med fortsatt diskussion på europeisk nivå om Ålands medinflytande i Europaparlamentet.

Statsminister Juha Sipilä har också uttalat sig i en kolumn i Helsingin Sanomat om att Åland måste höras gällande Finlands extra brexitplats. Vi är mycket tacksamma för att statsministern lyft upp frågan om Ålands påverkningsmöjligheter i Europaparlamentet, för frågan om en åländsk parlamentsplats kan lösas om den politiska viljan finns.

Grundlagsutskottet konstaterade redan år 2006 att det inte finns några konstitutionella hinder för att Åland skulle tilldelas en egen parlamentsplats. Grundlagsutskottet har konstaterat att frågan sist och slutligen är en politisk fråga.

Då Finland nu får en extra plats i Europaparlamentet skapas en unik möjlighet att verkställa tidigare principbeslut och säkerställa Ålands representation i Europaparlamentet utan att minska på antalet mandat som är tillgängliga för rikspartierna. Det är nu hög tid att ta den här chansen.

Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan arkeen ei kuulu Ahvenanmaan maakuntapäivien tekemän lainsäädäntöaloitteen käsittely. Viimeksi näin on tehty vuonna 2006, kun maakuntapäivät jätti aloitteen. Myös kyseinen aloite koski edustajan paikkaa Euroopan parlamentissa. Tämä osoittaa asian merkityksen. Suomella on käytännössä kaksi parlamenttia: eduskunta ja Ahvenanmaan maakuntapäivät. Ahvenanmaa ei kuitenkaan ole saanut hyvitystä vastaavalla tavalla kuin muu osa maata eli suoraa edustusta Euroopan parlamentissa.

Eurooppa-neuvoston päätös antaa Suomelle ylimääräinen paikka seuraavissa europarlamenttivaaleissa tarjoaa meille ainutlaatuisen mahdollisuuden osoittaa Ahvenanmaalle parlamenttipaikka tavalla, joka säilyttää muiden valtakunnan puolueiden edustajanpaikat samalla tasolla kuin viime EU-vaaleissa.

Grönlanti muodosti oman vaalipiirin Tanskan EY-vaaleissa, kunnes Grönlanti jätti EY:n vuonna 85. Belgian itsehallinnollisella saksankielisellä alueella, jolla on 70 000 asukasta ja prosentuaalisesti lähes sama väestömäärä kuin Ahvenanmaalla, on oma parlamenttipaikka.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

Kun Suomi nyt saa ylimääräisen paikan Euroopan parlamentissa, luodaan ainutlaatuisen mahdollisuus toimeenpanna periaatepäätös ja varmistaa Ahvenanmaan edustus Euroopan parlamentissa. Nyt on korkea aika tarttua tähän tilaisuuteen.

17.08 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin huomauttaa, että ei tämä mahdollisesti tuleva ylimääräinen paikka Suomelle ole mikään ylimääräinen paikka vaan se on tämänhetkisen aliedustuksemme kompensatiota. Eli Suomella on tällä hetkellä liian vähän paikkoja, ja sen takia se yksi paikka meille sieltä kuuluisi, ellei niitä kaikkia brexitin myötä lähteviä paikkoja oteta kokonaan pois, niin kuin oikeastaan pitäisi.

Mutta tässä käsittelyssä olevassa kirjeessä Ahvenanmaan maakuntapäivät kylläkin mielestäni sujuvasti sivuuttaa sen oleellisen argumentin asiassa, että europarlamentaarikko-paikkajaoissa tällainen pienen maakuntakeskuskaupungin kokoinen maakunta olisi suhteessa muun maan väkilukuun jopa viisitoistakertaisesti yliedustettuna europarlamentissa. On sinänsä hyvä asia, että Ahvenanmaalla on mahdollisuus osaltaan vaikuttaa EU-asioihin. Näen kuitenkin, että sen vaikuttamisen tulee tapahtua maakunnan väestön suhteessa oikealla painoarvolla. Myöskin keinoja vaikuttaa eduskunnan kautta voidaan kehittää ja parantaa ja niissä voidaan kenties huomioida paremmin myöskin alueen itsehallinto.

Tätä esitettyä ylimääräistä meppipaikkaa Ahvenanmaalle ei kuitenkaan voi tasapuolisuussyistä hyväksyä. Äänen on oltava samanarvoinen kautta koko Suomen valtakunnan.

17.09 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitan toki maakuntapäivien aloitetta, mutta yhdyin kyllä edustaja Mäkelän näkemyksiin siitä, että olisi aika erikoista, kun meillä tämä vaalijärjestelmä perustuu näihin vertauslukuihin, että me sivuuttaisimme tämän numeerisen vertausluvun näin totaalisesti. Kun täällä edustaja Löfström mainitsi, että meillä täällä Suomessa on kaikilla valtakunnallisilla puolueilla paikka, niin näinhän ei ole. Kristillisdemokraateilla on aina silloin tällöin ollut paikka Euroopan parlamentissa, ja siinä mielessä minun esimerkiksi olisi hyvin vaikea puoluejohtajana selittää omalle väelleni, jolla on yli 300 valtuutettua Hangosta Utsjoelle saakka ja maakuntavaltuutettuja suuri joukko ja eduskunnassa ryhmä, miksi me emme voisi tasaveroisesti vaaleissa olla kamppailemassa tästä nyt tulevasta paikasta vaan se sivuutettaisiin automaattisesti sitä kautta, että se myönnettäisiin itsehallintoalueelle.

Edustaja Löfström sinällänsä ihan mielenkiintoisesti toi esille näitä itsehallintoalueita Euroopassa, joissa paikat on kiintiöity, mutta täytyy muistaa, että nämä ovat aina sidoksissa näihin vaalijärjestelmiin, jotka kulloisessakin maassa ovat. Esimerkiksi tämä Belgian mainittu paikkajako: vaalijärjestelmäkkin on koko lailla erityyppinen. Siinä mielessä täytyy kyllä muistaa se, että jokaisessa maassa on ollut oma tapansa jyvittää näitä paikkoja ja myöskin katsoa se, että jokaisella äänellä olisi sama tasapainoinen ja tasa-arvoinen painoarvonsa tässä vaalijärjestelmässä. Meidän vaalijärjestelmämme on tämäntyyppinen, ja siinä mielessä katson, että tätä ei voida lähteä muuttamaan tällä tavoin.

Muutoinkin täytyy sanoa, että näissä 73 paikassa, jotka nyt sitten vapautuvat tuolta brexitin myötä, ei sinällänsä ole todellakaan kyse lisäpaikoista. Muistan edellisellä vaalikaudella, kun suomalaiset mepit siellä yhdessä kamppailimme sen edestä, kun uusia jäsenmaita tuli mukaan, että emme menettäisi paikkoja entisestään. Elikkä voi sanoa, että silloin viime kerralla tässä paikkojen uudelleenjaossa Suomi pystyi torjumaan sen, että olisimme menettäneet enemmän paikkoja, mutta että silloinkin oli uhkana se, että olemme reilusti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

aliedustettuina, ja nyt tällä korjataan sitä, että olemme lähempänä sitä paikkamäärää, mikä meille väkiluvun perusteella kuuluu.

17.12 **Simon Elo sin:** Arvoisa rouva puhemies! Britannian EU-eron myötä tosiaan 73 europarlamentaarikkoja, brittiä, poistuu parlamentista ja sitten näistä 27 paikkaa jaetaan 14 jäsenmaalle ja niistä näillä näkymin yksi sitten Suomelle. Tässä onkin tullut esiin se, että tämän uudelleenjaon tarkoitus on tietysti tasoittaa meppiedustuksen suhteellisuutta jäsenmaiden välillä. Siinä mielessä ei ole sinänsä yllätys, että Suomen hallitus suhtautuu tällaiseen esitykseen positiivisesti. Ahvenanmaan maakuntahallitus ja maakuntapäivät ovat tietysti vuosia kampanjoineet sen puolesta, että meppipaikka, tällainen kiintiöpaikka, Ahvenanmaalle tulisi. Heitä on myös useamman hallituksen aikana tästä asiasta sinänsä asianmukaisesti kuultu.

Jos ajattelee tätä uusjakoa, niin sen jälkeen Suomen osuus yhdelle meppipaikalle olisi 390 000 asukasta — ja nämä ovat nyt niitä oleellisia lukuja. Suhteellisesti pienintä väestöä kaikista valtioista EU:ssa edustaa Malta, jonka kuudella euroedustajalla on kullakin 72 000 maltalaista takanaan. Mahdollinen Ahvenanmaan meppi edustaisi vajaata 30 000:ta ihmistä. Jo pelkästään nämä luvut kertovat, että tässä asiassa ei tällaista muutosta voi tehdä kuin mitä Ahvenanmaan maakuntapäivät tässä esittävät.

Tässä edustaja Löfström vetosi myös pääministeri Matti Vanhasen aikanaan vuonna 2009 tekemään lupaukseen siitä, että tätä lisäpaikkaa mietittäessä otetaan huomioon myös Ahvenanmaan asema. Minusta sen Ahvenanmaan aseman sinänsä voi ottaa sentyyppisesti huomioon kuin mitä edustaja Mäkelä tässä toi esille: täällä eduskunnan työskentelytavoissa ja monissa muissa kysymyksissä, mitkä liittyvät EU:n päätöksentekoon Suomen näkökulmasta. Mutta en voi sanoa, että silloisen pääministeri Matti Vanhasen tekemä lupaus sitoi Sinistä tulevaisuutta puolueena, sinistä eduskuntaryhmää tai edes tätä hallitusta tekemään sellaista päätöstä, että Ahvenanmaa saisi omaa kiintiömeppiä.

17.14 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin minusta nämä kaikki Britannian parlamenttipaikat olisivat saaneet jäädä pois. Miksei niitä kaikkia lakkautettu? Vielä kiinnitän huomiota myöskin siihen, että vielä toissa vuonna, vaikka oli brexit tiedossa jo silloin, parlamentissa lisättiin 70 parlamenttiryhmiä työntekijää. ALDE-ryhmä vastusti, mutta EPP ja sosiaalidemokraatit sen ajoivat lävitse. Mielestäni ei ollut mitään perusteita paisuttaa sitä hallintoa tuolla tavalla.

Kävinkin viime kesänä Ahvenanmaalla, edustaja Löfström siellä osin isännöi ja erittäin hyvin. Ahvenanmaallahan on oma erityisasemansa, maakuntapäivät, siis toinen parlamentti. Olen varmaan tässä vähemmistössä — minä en näkisi sitä huonona asiana, vaikka Ahvenanmaalle annettaisiin tämä paikka. Siis eihän politiikka ole yksin matematiikkaa, onhan siinä paljon muutakin. On myöskin niin, että edustaja Löfström täällä ottaa osaa kaikkiin valtakunnan asioihin, niinhän se Ahvenanmaalta valittu meppikin edustaisi tavallaan koko Suomea myöskin, niin kuin kaikki parlamentin jäsenethän itse asiassa edustavat Euroopan kansoja eivätkä mitään jäsenmaata. Kyllä minusta edustaja Löfströmillä ja Ahvenanmaalla on pointti tässä esityksessä ja sitä on syytä vakavasti harkita.

17.16 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Olin muutama viikko sitten lakivaliokunnan matkalla mukana Ahvenanmaalla, ja siinä tilaisuudessa oli mahdollisuus tavata paikallisia poliitikkoja. Pääasiallinen keskustelu liittyi itsehallintolain uudistukseen, mutta keskuste-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

limme toki myöskin tästä nimikkomeppiasiaista. Heiltä saamani tiedon mukaan olen ymmärtänyt niin, että erityisesti merenkäynti, maanviljelys, verot ja esimerkiksi nuuskakysymys ovat sellaisia, jotka heitä ovat hiukan harmittaneet, ja he haluaisivat nimenomaan näihin kysymyksiin vaikuttaa. Myöskin kysyin sitten lisää, että eikö Suomi sitten ole tarpeeksi ajanut Ahvenanmaan kysymyksiä, jotka heille ovat tärkeitä, ja he kyllä sanoivat, että kyllä on ajanut mutta että yksi ongelma on se, että EU ei ota huomioon alueita ja se puhuu ainoastaan maista ja maiden äänellä. He haluaisivat muuttaa tätä tilannetta.

Itse olen sitä mieltä, että Ahvenanmaalle ei tulisi suoda nimikkomeppiä. Yksi syy on se, että siellä on vajaat 30 000 ihmistä ja jos katsotaan jo vaikkapa pääkaupunkiseudun yksittäisiä alueita, niin Espoossa esimerkiksi Leppävaarassa yksinään on enemmän ihmisiä kuin Ahvenanmaalla. Aivan kuten edustaja Ala-Nissilä tuossa totesi, tietenkään tämä kysymys ei ole pelkkää matematiikkaa, mutta olen kuitenkin sitä mieltä, että meidän suomalaisten edustajien, jotka tulevat valituksi sinne Brysseliin, tulee entistä pontevammin ottaa huomioon myös Ahvenanmaan kysymykset, mutta erillistä edustajaa nimenomaan sieltä valituna emme tarvitse.

17.18 Anna-Maja Henriksson r: Värderade fru talman! Det här är för Åland en viktig fråga, och jag tycker också att det är en fråga som vi har orsak att ta på största allvar här i Finlands riksdag. Det handlar i slutändan om politisk vilja, och för svenska folkpartiets del är det alldeles klart att vi anser att det nu när den här möjligheten ges — det kommer ytterligare ett mandat till Finland — vore på sin plats att ge Åland det här mandatet. Det är lite trist att höra att här finns så många som tycker annorlunda.

Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tässä on nyt poliittisesta tahdosta kyse. Ei voida verrata Ahvenanmaata johonkin Helsingin kortteliin tai kaupunginosaan eikä Espoon kaupunginosaan, ei voida verrata Ahvenanmaata minun kotikuntaani tai Pietarsaaren seutuun, vaikka siellä asuu enemmän ihmisiä kuin Ahvenanmaalla. Ahvenanmaa on eri asia. Ahvenanmaalla on itsehallinto.

Vuosien varrella on syntynyt sellainen kuva, että valtiovalta tulee tekemään kaikkensa, jotta Ahvenanmaa jonain päivänä voisi saada paikan EU-parlamentissa. Nyt näyttää siltä, että näin ei käytännössä tule käymään. Se on valitettavaa. Toivoisin, että edustajakollegat tässä salissa voisivat ajatella asian uudelleen ja miettiä, että me olemme yksi ja sama kansa. Meillä on yksi itsehallintoalue. Se on Ahvenanmaa, ja heitäkin pitää huomioida. On myös ollut niin, että ainakin pääministeri on viitannut siihen, että hän haluaa kuunnella ja haluaa myös yrittää nyt tehdä tämän asian osalta sen, mitä hän pystyy. — Ja olen tässä iloinen edustaja Ala-Nissilän puheenvuorosta. Toivoisin, että saisin kuulla lisää sellaisia puheenvuoroja.

17.20 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Det är mycket sällan som Ålands lagting lämnat den här typens initiativ till riksdagen, och det visar vikten av den här frågan. Ledamot Essayah tog riktigt upp att kristdemokraterna för tillfället inte har någon parlamentariker i Bryssel. Det jag konstaterade i mitt anförande var att genom brexitplatsen så blir det en extra plats, och därför finns det lika många tillgängliga platser till riksdagspartierna helt enkelt, också om Åland skulle få en öronmärkt plats, så det finns samma möjlighet för kristdemokraterna att tävla om platserna på samma sätt som för andra partier.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

Ledamot Essayah tog också upp valsyste­met i Belgien och det är helt riktigt att det är an­norlunda än i Finland, men Danmarks valsyste­m är inte annorlunda än Finlands. Danmark har samma valsyste­m som Finland och där utgjorde Grönland en egen valkrets i Danmark ända fram till att Grönland lämnade EU 1985.

Det här handlar dock inte egentligen om befolkningsunderlag, som vi har fokuserat mycket på här i debatten. Det här handlar om principer, och principen är den att lagtinget har, precis på samma sätt som riksdagen, gett bort lagstiftningsbehörighet till Bryssel men utan att få någon direkt kompensation för den saken, utan direkt representation i Europa­parlamentet.

Precis som ledamot Kauma sade så är det inte möjligt för Åland eller autonoma regioner att få direkt representation i EU:s ministerråd. EU:s ministerråd talar enbart med huvudstäder, och just av den anledningen är den här frågan så oerhört viktig för Ålands del, för det här är egentligen den enda möjligheten för ett autonomt område att få direkt representation i ett EU-organ. Därför gjorde man så i Danmark gentemot Grönland, därför har man gjort så i Belgien gentemot den tysktalande autonoma regionen och därför borde man göra det också i vårt land och öronmärka en plats till Åland för att säkerställa att ålänningarna får sin röst hörd direkt i Europaparlamentet.

17.24 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Löfström täällä viittasi useaan kertaa ylimääräiseen tai lisäpaikkaan. Mielestäni tässä ei ole kyse siitä, vaan aivan niin kuin toin tuossa esille, Suomella on ollut ikään kuin aliedustusta. Todellakin viime kaudella kamppailimme sitä menetystä vastaan, ettei Suomi joudu luopumaan yhdestä paikasta, ja silloin onnistuimme siinä. Jos katsoo Viroa, Maltaa, muutamaa muuta pientä jäsenmaata, siellä on taattu se vähimmäismäärä, 6 paikkaa. Siinä mielessä väkilukuun nähden me nyt ikään kuin saamme sen, mikä meille kuuluu, ja siinä mielessä ei voi ajatella, että olisi nyt joku ylimääräinen paikka ja sen voisi antaa jollakin muulla kiintiöjärjestelmällä pois.

Tämä Grönlanti-esimerkki on tietysti siinä mielessä vähän huono, että voi kysyä, johtaa­ko se sitten siihen, että alue haluaa nimenomaan irtautua EU:sta. Grönlannilla tämä paikka oli, ja se johti sitten siihen, [Puhemies koputtaa] että he halusivat ainoana alueena ennen brexitiä erota EU:sta.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

17.25 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Yhdyn edustajien Mäkelä ja Essayah näkemyk­siin siitä, että puheena oleva mahdollinen lisäpaikka europarlamenttiin tulee jyvittää koko maan kiintiöön, koska kyse on tosiaan pitkälti Suomen väkilukuun suhteutetun aliedustuk­sen korjaamisesta. Edustaja Mäkelä toi aiemmin esille, että mikäli Ahvenanmaan maakun­tapäivien esitys toteutettaisiin, olisi suhteellinen edustus Ahvenanmaan ja Manner-Suo­men välillä noin 15-kertainen eli todella suuri. Asiaa puntaroitaessa on tietysti huomioita­va erittäin monia näkökohtia, mutta eräs kaikkein tärkeimmistä on yleinen ja yhtäläinen ää­nioikeus, ja tässä korostan nimenomaan tätä yhtäläisyyttä. Jokaisen vaaleissa annetun ää­nen on oltava niin samanarvoinen kuin mahdollista, mihin on pyritty ja pitkälti päästykin esimerkiksi eduskuntavaalien vaalipiirijakoa suunniteltaessa.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen hieman myös keskustan edustaja Ala-Nissilän näkemyk­siä siitä, että Ahvenanmaan maakuntapäivien esitys tulisi hyväksyä siksi, että kyseessä ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

ole pelkkä matematiikka. Luonnollisesti asia on niin, että tähän sisältyy monia muitakin näkökulmia, mutta kuitenkin täytyy huomioida, että siihen sisältyy myös sitä matematiikkaa. Asiaa ratkaistaessa täytyy näet muistaa, että lisäpaikan myötä koko Suomessa eurovaalien piilevä noin 6 prosentin äänikynnys laskisi edes hieman ja sitä kautta pienemmäläkin puolueilla olisi nykyistä parempi mahdollisuus saada edustajansa europarlamenttiin, ja se olisi mielestäni aivan omiaan vahvistamaan kansanvaltaa.

17.27 Maria Tolppanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymyshän liittyy hyvin läheisesti Ahvenanmaan itsehallintolain kokonaisuudistukseen. Olen itse istunut Ahvenanmaa-komiteassa hyvin pitkään ja tiedän, että komitea on tehnyt paljon töitä. Se, mikä ehkä oli hämmäntävää siinä, oli se, että siellä oli vastakkaisia mielipiteitä monista asioista — niin kuin aina silloin tietenkin on kun tehdään — ajateltiin asioita eri tavalla, että mikä olisi hyvä meille ahvenanmaalaisille, tehdäänkö näin päin vai tehdäänkö noin päin. Tämä itsehallintolain kokonaisuudistus ei liene vielääkään ihan valmis. Edellinenhän valmistui vuonna 1991, elikkä siinä laissa ei luonnollisestikaan ole voinut olla mukana näitä unionin asioita, vaan ne on käsiteltävä myöhemmin.

Tästä asiasta keskusteltiin silloin vuosina 13, 14, 15 paljon komitean kokouksissa, ja silloin kantamme oli se, että itsehallintoalueella ei voi olla omaa suoraa edustusta EU:n alueella. Mutta pidimme jo silloin tärkeänä sitä, että Ahvenanmaan maakunnalla täytyy olla suorat yhteydet ja täytyy olla mahdollisuus osallistua keskusteluihin, joita käydään unionin tasolla sellaisista asioista, jotka koskevat Ahvenanmaan maakuntaa.

Minun mielestäni tämä yhteys on semmoinen, josta pitää pitää tiukasti kiinni. Elikkä vaikka me olemme se yhteinen Suomi ja me olemme se emämaa, niin me emme saa kävellä ahvenanmaalaisien yli, vaan ahvenanmaalaisilla täytyy olla oikeus tuoda omat asiansa esille myöskin silloin, kun unionissa hoidetaan asioita. Se voi olla, että se joskus vähän kirpaisee meitä, mutta siltikin on hyvä neuvotella asioista ja pitää neuvotteluyhteys. Nyt olisi kovin mielenkiintoista tietää, mitä tuossa komitean paperissa tästä sanotaan. En ole niin tarkkaan seurannut, mutta tiedän toki, että nyt te teette tämän esityksen tästä. Mielenkiintoista katsoa, mihinkä suuntaan tämä menee. Lupaampa kyllä perehtyä asiaan paremmin.

17.29 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun tuli puhetta tämän asian käsittelystä noin ylipäänsäkin ja pääministeri Sipilän toiminnasta ja lausunnoista tähän asiaan liittyen, niin siitä pari kommenttia. Ensinnäkin se, että pääministeri joidenkin näkemysten mukaan luisti vähän turhan nopeasti siitä Suomen kannasta, että nämä Britannian eron myötä poistuvat meppipaikat poistuisivat, ja myöntyi siihen, että niitä paikoin ja osittain säilytetäänkin, oli varsin kyseenalaista, koska ymmärtääkseni Suomen tarkoitus oli se, että Britannian ero, brexit, poistetaan sellaisenaan EU:sta kaikilta tasoilta.

Tässähän ei ole kysymys niin valtavan suuresta asiasta, vaan enemmän näiden meppipaikkojen periaatteesta, mutta samalla voi kysyä, että jos nyt tässä annetaan periksi, niin annetaanko periksi sitten siinä, että EU ei pysty karsimaan budjettiaan, bkt-osuus muuttuu 1 prosentista ylöspäin 1,1 prosenttiin. Ne ovat jo suuria asioita, ja tuleeko tämä moraalikato, mikä tässä meppipaikka-asiassa on nähtävissä, sitten näihin todellisiin oikeisiin asioihin? Se on erittäin mielenkiintoinen kysymys, miten tämä tulee menemään.

Ja se, että pääministeri menee lupaamaan julkisuudessa — ei ehkä suoraan lupaamaan, mutta vihjaamaan voimakkaasti — että tällainen paikka voisi olla Ahvenanmaalle tulossa, niin millä mandaatilla hän sen itse asiassa tekee? Eikö tämä ole eduskunnan päätettävissä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

oleva asia eikä hallituksen? Olisin toivonut, että pääministeri olisi nyt täällä eduskunnassa vastaamassa näihin kysymyksiin ja siihen, pitääkö linja vai vatuloidaanko tämäkin asia.

17.31 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Det är lätt att fastna i en diskussion som bara handlar om befolkningsunderlag, att vissa städer har lika mycket befolkning och att Malta har väldigt få personer, få väljare som representerar varje mandat, och att Estland har samma sak och att Finland redan nu är underrepresenterat. Men hela systemet heter degressiv proportionalitet, och titta till exempel på Frankrike, där varje ledamot representerar 800 000 invånare, så man kan inte rakt av säga att det här är fel eller inte är fel. Det här är systemet som finns i hela Europa.

När det ännu gäller Grönland och de självstyrda områdena i Danmark så har Danmark två självstyrda områden, Färöarna och Grönland. Färöarna blev aldrig medlem av Europeiska unionen, men Grönland blev det och lämnade sedan Europeiska unionen, men det är en separat diskussion kring hur de självstyrda områdena i Danmark har hanterat saken. Huvudsaken är här själva principen att Grönland var representerat i Europaparlamentet så länge man var medlem. I Finland, när Finland blev medlem av Europeiska unionen, ordnades det två folkomröstningar, en i hela landet och en enbart på Åland för att också besluta om Åland skulle bli en del av Europeiska unionen.

Det är också viktigt att poängtera att den här diskussionen och lagtingets initiativ inte handlar om någon kritik mot Finlands nuvarande Europaparlamentariker eller tidigare Europaparlamentariker, mot hur de har skött Ålands frågor och andra frågor. Det är absolut ingen kritik, utan de här ledamöterna vi har haft har företrätt Finland och Åland på ett mycket gott sätt. Det handlar inte heller om någon kritik mot statsförvaltningen, att staten och ministerierna skulle ha skött de här frågorna dåligt, utan det handlar om att ha representation för den lagstiftningsbehörighet som Åland gav bort när man blev medlem av Europeiska unionen. De här frågorna som man gav bort lagstiftningsbehörigheten från var inte riksdagens ärenden, de var lagtingets ärenden, och de här sakerna bereddes aldrig på ministerier utan de bereddes i landskapets egen förvaltning, och det är den lagstiftningsbehörigheten som den här platsen skulle vikas för och representera, och det är viktigt att poängtera den saken.

17.35 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Löfström on erinomaisesti edustanut Ahvenmaata suurella valiokunnassa, ja minusta on tärkeää huomioda se, millä tavalla meidän kansallinen parlamentti huomioi sen, että suurella valiokunnassa on kiintiöpaikka Ahvenanmaan edustajalle, koska on tärkeää, että kaikessa siinä EU-asioitten käsittelyssä, mitä tässä talossa tapahtuu, Ahvenanmaalla on se oma paikkansa, ja tietenkin se tulee ihan sieltä perustuslaista ja lainsäädännöstä itsehallintoalueesta. Toki joka ikisessä niin sanotussa U-kirjeessä tai ylipäätänsä EU-asioissa katsomme, mitkä ovat vaikutuksia Ahvenanmaahan. Se käydään automaattisesti läpi. Siinä mielessä voisi sanoa, että ainakin neuvoston puolella — missä sitten kansallisesti tämä edustaminen tapahtuu maitten kautta, niin kuin täällä esille on tullut — on äärimmäisen hyvin jokaisessa käsittelyssä huomioitu se, miten lainsäädäntö vaikuttaa Ahvenanmaahan, onko siinä jotain erityispiirteitä, mitkä tulisi ottaa huomioon. Todellakin, niin kuin tässä totesin, Ahvenanmaa on saanut erinomaisen ja ahkeran edustajan, joka on kyllä paikalla valiokunnan kokouksissa ja varmasti katsoo näitä asioita myöskin siitä näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

Vielä puuttuisin tähän Maltan, Viron ja näiden pienimpien jäsenmaitten paikkamäärään. Aikoinaan kun tätä asiaa kysyin ja kysyin perustelua sille, että miksi juuri kuusi paikkaa, miksei joku muu lukumäärä, ja että mistä tämä on lähtenyt, että katsotaan, että on tärkeää, että on useampia paikkoja, niin perustelu, mikä minulle kerrottiin, oli se, että siksi, jotta olisi mahdollista varmistaa, että useampia puolueita on edustamassa kyseistä maata. Ajattelen Suomen 14:ää paikkaa ja sitä, jos tämä äänikynnys hivenen laskee: juuri se ajatus voidaan siihen liittää, että on tärkeää, että mahdollisimman monista erilaisista poliittisista puolueista olisi edustus myöskin Euroopan parlamentissa. Ja kun puhumme aina tästä legitimitetistä — siitä, että mikä on se legitimitetti, millä koko tämä EU-järjestelmä toimii — niin jos meillä on se tilanne, että on vain muutamista tai harvoista puolueista edustusta, niin silloin kyllä voi sanoa, että iso osa kansalaisista kokee, ettei ole edustajaa siellä parlamentissa. Sen tähden on niin tärkeää, että myöskin numerollisesti pidämme huolta siitä.

Tietysti täytyy sanoa, että itsekkin vähän ihmettelin näitä silloisen pääministeri Vanhasen ja nykyisenkin pääministerin ulostuloja. Ikävä kyllä kävi mielessä se, että jos Ahvenanmaa saisi tämän meppipaikkansa, niin todennäköisesti se olisi siellä samassa ryhmässä, missä RKP on tällä hetkellä, eli ALDE-ryhmässä. Toivottavasti siellä taustalla ei ole mitään tämäntyyppisiä ajatuksia siitä, että tämä paikka olisi ikään kuin automaattisesti myöskin sitten näissä eurooppalaisissa puolueissa ALDE-ryhmän paikka.

17.38 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Bara för att kommentera också stora utskottet: det är precis som ledamot Essayah säger, och kristdemokraterna har också en alldeles utmärkt representant i stora utskottet, så vi har ett gott samarbete, det kan tilläggas här. Men den här platsen, kvotplatsen om man säger så, som Åland har i stora utskottet, kom just på grund av att man inte fick en parlamentsplats i tiden. Då fick man en åländsk plats i stora utskottet. Man har närvaranderätt och yttranderätt men inte rösträtt i utskottet. Men precis som både jag och ledamot Essayah vet så är tidtabellen i stora utskottet alltid väldigt kort. När vi får frågorna till stora utskottet så har vi ibland bara två eller tre veckor tid att ge vår åsikt. Europaparlamentet kan jobba med en helt annan framförhållning i de här frågorna.

Avslutningsvis vill jag hålla med det ledamot Essayah sade om legitimitet, för det är just precis det som den här frågan handlar om, legitimiteten från Ålands sida när man har gett bort lagstiftningsbehörighet och känner att den inte är representerad direkt nu i Europaparlamentet. Det är precis just ordet legitimitet som den här frågan handlar om, och därför skulle vi ha en möjlighet att nu ordna den legitimiteten genom att genom det här initiativet se till att Åland blir en egen valkrets i nästa Europaparlamentsval.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.